

R O Z S U D O K
V M E N E S L O V E N S K E J R E P U B L I K Y

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ladislava Górasza a členov senátu JUDr. Vladimíra Maguru a JUDr. Oľgy Trnkovej, v právnej veci žalobcu: **B. B.**, bývajúcí v B., B. X., v dovolacom konaní zastúpený JUDr. P. A., advokátom Advokátskej kancelárie so sídlom v B., L.X., proti žalovanému: **S., a.s.**, B., V. X., **o zaplatenie odmeny za využitie zlepšovacieho návrhu**, ktorá vec sa viedla na Okresnom súde Bratislava II pod sp.zn. 16 C 29/91, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 21. novembra 2006 sp.zn. 6 Co 451/05, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 21. novembra 2006 sp.zn. 6 Co 451/05 vo výroku, ktorým bola žaloba vo zvyšku zamietnutá a vo výroku o trovách konania **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Žalobca sa žalobou domáhal, aby žalovanému bola uložená povinnosť zaplatiť mu odmenu za využitie jeho zlepšovacieho návrhu za obdobie prvých 10 mesiacov roku 1987 v sume 29 620,- Sk.

Okresný súd Bratislava II (súd prvého stupňa) rozsudkom z 19. septembra 2005 č.k. 16 C 29/91-161 žalobu zamietol a žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanému náhradu trov konania. Rozhodol tak majúc za to, že žalobcom navrhnuté riešenie nemá znaky zlepšovacieho návrhu podľa § 58 ods. 1 zákona č. 84/1972 Zb., pretože nešlo o riešenie nové a nemá ani znak tvorivosti.

Krajský súd v Bratislave (odvolací súd), konajúci o odvolaní žalobcu, rozsudkom z 21. novembra 2006 sp.zn. 6 Co 451/05 zmenil rozsudok súdu prvého stupňa tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi 9 360,- Sk s 3 %-ným úrokom z omeškania od 22. januára 1988 do zaplatenia, to všetko do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Žalobu vo zvyšku zamietol. O trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na ich náhradu. Na rozdiel od súdu prvého stupňa dospel k záveru, že riešenie navrhnuté žalobcom bolo vyriešením konkrétneho výrobnotechnického problému a má znaky tvorivosti a novosti. Vyriešenie výrobnotechnického problému bolo u žalovaného využité a prinieslo mu spoločenský prospech. Podľa odvolacieho súdu z vykonaného dokazovania bolo možné vyvodit', že zlepšovacie návrh žalobcu bol u žalovaného využívaný od 21. decembra 1986 do 30. apríla 1987 a priniesol mu spoločenský prospech v sume 159 107,- Sk, z ktorého prospechu žalobcovi patrí odmena 9 360,- Sk. Vychádzajúc z uvedeného odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvého stupňa podľa § 220 ods. 1 O.s.p. tak, že žalobe sčasti vyhovel.

Proti rozsudku odvolacieho súdu žalobca podal dovolanie. Uviedol, že jeho dovolanie je prípustné podľa § 237 písm. f/ O.s.p. a § 238 ods. 1 O.s.p. a že ho odôvodňuje dovolacími dôvodmi uvedenými v § 241 ods. 2 písm. a/, b/ a c/ O.s.p. Podľa žalobcu odvolací súd mu odňal svojím postupom možnosť konať pred súdom, pretože rozhodol o odmene za zlepšovacie návrh bez vykonania dokazovania, ktoré, vychádzajúc z iného právneho názoru, nevykonal ani súd prvého stupňa. Odvolací súd tak riadne nezistil dobu využívania jeho zlepšovacieho návrhu, náležite nešpecifikoval prínosy využívania ním navrhnutého riešenia a pri stanovení výšky odmeny prihliadol len na úsporu výrobných nákladov žalovaného, hoci mal prihliadnúť aj na úsporu surovín a devízových prostriedkov. Odvolací súd pri rozhodovaní o odmene naostatok opomenul, že žalovaný časť odmeny, ohľadne ktorej konanie už bolo zastavené, mu už zaplatil. Z týchto dôvodov sa žalobca domáhal zrušenia napadnutého rozsudku a vrátenia veci odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Žalovaný navrhol dovolanie žalobcu zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.), po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.), ktorý je zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) najskôr to, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu (jeho časti), ktoré možno

napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. O.s.p.) a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu je prípustné a dôvodné.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci je dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v časti, ktorou bola žaloba vo zvyšku zamietnutá. V tejto časti, nad sumu 9 360,- Sk, odvolací súd rozhodol rovnako ako súd prvého stupňa; ten zamietol žalobu v celom rozsahu. V napadnutej časti rozsudok odvolacieho súdu nemá znaky niektorého z rozsudkov uvedených v ustanoveniach § 238 ods. 1, 2 a 3 O.s.p. (v napadnutej časti nejde o zmeňujúci rozsudok, dovolací súd v tejto veci ešte nerozhodoval a odvolací súd vo výroku svojho rozsudku nevyslovil prípustnosť dovolania). So zreteľom na to je zrejmé, že prípustnosť dovolania nemožno vyvodiť z ustanovenia § 238 O.s.p.

Vzhľadom na uvedené, dovolanie žalobcu by bolo procesne prípustné, len ak by v konaní na súdoch nižších stupňov došlo k vade konania podľa § 237 O.s.p. Povinnosť skúmať, či konanie nie je zaťažené niektorou z nich, vyplýva pre dovolací súd z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. Dovolací súd sa preto neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p., ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p. Toto ustanovenie pripúšťa dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vtedy, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Vzhľadom na námietky dovolateľa a povinnosť odvolacieho súdu vyplývajúcu z ustanovenia § 242 ods. 1, veta druhá O.s.p., dovolací súd kládol dôraz najmä na skúmanie tej vady, ktorej existenciu dovolateľ v dovolaní tvrdil (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Dôvodom, zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., je vadný postup súdu v občianskom súdnom konaní, ktorým sa účastníkovi odňala možnosť pred ním konať a uplatňovať procesné práva, ktoré sú mu priznané za účelom zabezpečenia účinnej ochrany jeho práv a oprávnených záujmov. O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi, a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva.

Dovolací súd dospel k záveru, že konanie odvolacieho súdu a jeho rozhodnutie v danej veci je postihnuté vadou podľa § 237 písm. f/ O.s.p.

Odvolací súd v porovnaní so súdom prvého stupňa založil svoj rozsudok na právnom názore odlišnom od právneho názoru súdu prvého stupňa, keď vychádzal z toho, že riešenie navrhnuté žalobcom bolo vyriešením konkrétneho výrobnotechnického problému a má znaky tvorivosti a novosti a je teda zlepšovacím návrhom, ktorý žalovaný využíval a z jeho využívania mal aj spoločenský prospech. Na základe uvedeného potom rozhodol o odmene za využívanie zlepšovacieho návrhu.

Dovolací súd je toho názoru, že toto konanie odvolacieho súdu, z ktorého vzišlo dovolaním napadnuté rozhodnutie, neprebehlo podľa zásad spravodlivého konania.

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Z ustanovenia čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky vyplýva, že každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Zmyslom práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúcu povinnosť súdu o veci konať. Ak osoba (právnická alebo fyzická) splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej musí umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú (viď nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. augusta 2001 II. ÚS 14/2001, z 13. novembra 2002 II. ÚS 132/02, z 5. apríla 2007 III. ÚS 171/2006).

Právo na súdnu ochranu, okrem Ústavy Slovenskej republiky (čl. 46 ods. 1), Listiny základných práv a slobôd (čl. 36 ods. 1) a Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (čl. 6 ods. 1), zabezpečujú a vykonávajú aj jednotlivé ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (napr. § 41 O.s.p., § 123 O.s.p., § 115 O.s.p. a pod.). Obsahom práva na súdnu ochranu v rámci spravodlivého procesu je i právo účastníka, aby sa jeho vec, ak to zákon pripúšťa, prejedнала v dvojinštančnom konaní.

Podľa dovolacieho súdu odvolací súd svojím vyššie uvedeným postupom porušil právo žalobcu na spravodlivý proces, pretože tým, že svoje rozhodnutie založil na iných právnych záveroch než súd prvého stupňa, v skutočnosti žalobcovi odňal právo namietať správnosť jeho záverov o výške odmeny na inštančne vyššom súde. Až z rozhodnutia odvolacieho súdu sa žalobca dozvedel, že odvolací súd vyvodil svoj iný právny záver zo skutočností, ktoré prvostupňový súd, vychádzajúc z iného právneho záveru, dosiaľ nehodnotil. K novým právnym záverom odvolacieho súdu sa účastníci konania nemali možnosť vyjadriť, prípadne predložiť nové dôkazy, ktoré z hľadiska doterajších právnych záverov súdu prvého stupňa sa nejavili významnými. Ak odvolací súd dospel k iným právnym záverom pri posúdení zisteného skutkového stavu súdom prvého stupňa, mal správne rozhodnutie prvostupňového súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Požiadavke dôsledného rešpektovania ústavného princípu dvojinštančnosti občianskeho súdneho konania odvolací súd mohol urobiť zadosť iba kasačným rozhodnutím. Tým, že odvolací súd tak nepostupoval, znemožnil účastníkovi realizáciu jeho procesných práv, lebo mu odoprel možnosť prieskumu správnosti nových, prípadne z pohľadu súdu prvého stupňa dosiaľ bezvýznamných, avšak z hľadiska právneho posúdenia veci odvolacím súdom však rozhodujúcich skutkových zistení. Svojím postupom teda žalobcovi odňal možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Uvedená skutočnosť, že došlo v konaní k procesnej vade podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože

rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou, nemôže byť považované za správne. Vzhľadom na dôvody, ktoré viedli k potrebe zrušiť napadnutú časť rozhodnutia odvolacieho súdu, nezaoberal sa dovolací súd ďalšími námietkami žalobcu uvedenými v dovolaní.

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok odvolacieho súdu v jeho napadnutej časti podľa § 243b ods. 1 O.s.p. a na neho nadväzujúcim výroku o trovách konania zrušil a vec mu v zmysle ods. 2 tohto ustanovenia vrátil na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znovu o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V B. 22. februára 2008

JUDr. Ladislav G ó r á s z, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: